

České předsednictví EU? Prudce klesla životní úroveň, jsme ve válce - a ještě asistujeme společné ekonomické sebevraždě!” - Rozhovor Ivana Hoffmana a Martiny Kociánové na rádiu Universum

- CZ24 News | 3. ledna 2023

ČESKO: Milí přátelé i v příštím roce si budeme povídat s nejrůznějšími hosty. Někteří z nich se stali našimi kolegy a spolupracovníky Rádia Universum. Jedním z nich je komentátor Ivan Hoffman. Už se s ním nějaký čas setkáváte v pořadu Politikos, ve kterém zpovídá současné či minulé politiky, a také slycháte jeho aktuální komentáře. No, a aby byly naše pondělky s Ivanem Hoffmanem pestré, tak si budeme navíc vždy jednou v měsíci povídat spolu. Inu, já se budu ptát Ivana Hoffmana na to, co ho zaujalo v uplynulých dnech a týdnech, a jak vnímá čerstvé události a svět kolem nás. No, a protože je začátek nového roku, tak tentokrát vezmeme z jedné vody načisto celý loňský rok. Mým hostem je, jak už jsem vám říkala, Ivan Hoffman, jeden z výrazných disidentů doby před rokem 89. V 80. letech 20. století pracoval jako písničkář, fotograf, publicista. V samizdatu vydával časopis Fragment K. Po revoluci pracoval například ve Svobodné Evropě, Lidových novinách, byl komentátorem Deníku a Českého rozhlasu. Je držitelem ceny Ferdinanda Peroutky a mým novým hostem v našem Rádiu Universum a mým novým kolegou. Jsem moc ráda, že tě slyším, Ivane, dobrý den.

Ivan Hoffman: Já také zdravím a jsem rád, že jsem v dobré společnosti.

Martina: Ivane, co tě nejvíce překvapilo v uplynulém roce? Co sis myslel, že už za svůj život nezažiješ, a ono se to stalo?

Ivan Hoffman: Určitě válka na Ukrajině, to je jasné, to asi zaskočilo mnoho lidí - a já nejsem výjimkou. Patřím mezi tu naprostou většinu, která to nečekala a která tím byla šokována. No ale také mě překvapilo, jak rychle se nám vytratil covid, kterým jsme žili předtím.

Martina: Takže to jsou takové dva highlighty loňského roku?

Ivan Hoffman: Určitě, určitě. Tak asi bych k tomu měl říct, že pochopitelně my, když se ohlížíme, tak to není jenom ohlédnutí za tím, co se dělo v politice. Každý z nás určitě na prvním místě vnímá to, co se děje v jeho bezprostředním okolí, v jeho rodině, co se děje s jeho blízkými, a tak to pochopitelně bylo i u mě. A myslím, že u všech, a asi bychom neměli na tento osobní rozměr zapomínat, nicméně o něm není tento pořad.

Všichni jsme se spletli, vnímali jsme Putina jako obchodníka - a on je válečník

Martina: Ale určitě se tvá osobnost, a to jak věci, které se dějí kolem nás, doléhají na tebe a na tvé nejbližší, budou do našeho rozhovoru také promítat. Ty jsi jako úplně první věc řekl: válka na Ukrajině. Řekl jsi: „Nečekal jsem to, patřím k těm, kdo to nečekali.“ Skutečně se to nedalo předvídat?

Ivan Hoffman: No, já měl za to, že politicky, teoreticky se to předvídat dalo a prakticky asi sotva. Já

mám takový pocit, že to naše překvapení, a proč jsme vlastně byli překvapeni, hned zkraye velmi přesně vyjádřil Petr Drulák, který vlastně taky patří mezi ty, kteří to nečekali. On řekl, že – takovou větu, která se mi vryla do paměti –, že my jsme zvyklí vnímat politiky jako obchodníky, jako lidi, kteří vyjednávají a handlují, smlouvají, chtějí mít prostě z toho vyjednávání nějaký zisk. Ale přitom v historii, v celé dlouhé historii většinou národy vedli válečníci, lidé, kteří prostě uvažovali úplně jinak. No, a my jsme se všichni prostě spletli, my jsme vnímali ruského prezidenta Putina jako obchodníka, a on je to válečník.

Martina: Přesto mě zaráží osobně jedna věc, že ve spojení s Ukrajinou jako by neexistovalo jiné datum, než 24. únor 2022. Jako by nic předtím nebylo. A někdy mi to připomíná až ztrátu paměti. Ztrátu paměti, jakými procesy ta země za posledních, řekněme 30 let, prošla. Vnímáš to podobně?

Ivan Hoffman: No, to souvisí trošku s otázkou, na kterou jsi se ptala před chvílí. Samozřejmě Američané mohli naslouchat Rusku, které už dlouho dávno protestovalo proti rozšiřování NATO. Američané ovšem nenaslouchali, a to z toho důvodu, že to nepovažovali za nutné. Aby se válce předešlo, tak by vlastně stačilo, kdyby se Ukrajina rozhodla pro neutralitu, ale to se nestalo. To se nestalo, a já mám pocit, že bez ohledu na to, co si myslíme o Rusech, tak bychom měli vzít na vědomí, že oni myslí smrtelně vážně dvě věci v té dnešní situaci: Za prvé, že Ukrajina bude buďto neutrální, anebo nebude. A pak je tady ten Putinův výrok, že „k čemu je nám svět, když v něm nebude Rusko“, což je ruský přístup k jadernému konfliktu.

A je důležité si uvědomit, že Američané z jedné strany nemají sílu Rusko porazit, ani se jim do toho moc nechce, kvůli tomu jadernému arzenálu. Takže jestliže současně se Rusko nerozhodne prohrát, to je taková velmi nepříjemná situace, kdy Američan křičí na toho Rusa: „Stůj, nebo se netrefím!“ Jo, prostě z toho není žádné nějaké dobré východisko a je to doopravdy tím, že ta historie nezačala teď, ale že ona existovala už v minulosti, a velmi souvisí s tím, jaký je vztah mezi Ruskem a Západem. A já bych řekl, že ten je nesmírně komplikovaný.

Rusům došlo, že oni pro nás nikdy nebudou rovnocenným partnerem, že nám o partnerství ani nejde, že je doopravdy chceme jenom porazit

Martina: Přesto všechno musím říct, že – nevím, jestli za mého mládí, anebo to mám z nějakých starších knih – ale existovala věc, úkaz, kterému se říkalo diplomacie. Vzpomínáš si? Protože teď...

Ivan Hoffman: Ano, začíná to úplně jako dávná minulost, ano.

Martina: Jako by to byla zbytná záležitost

Ivan Hoffman: No, tak my... Asi bych pokračoval trochu v tom – že, když je řeč o té diplomacii a o její ztrátě –, takže to souvisí možná právě s tím, jaký ten náš vztah k Rusku je. Já z mého dětství si pamatuji, že on byl určován vlastně dvěma skutečnostmi. Z jedné strany ho určovala vděčnost za osvobození od německého nacismu. Z druhé strany, a to už je zážitek z mého dětství, mládí, tak přišla násilná likvidace pokusů o socialismus s lidskou tváří – to je ta okupace z roku 68. To znamená, kdybych to měl zjednodušit, tak.... Zkušenost minulých generací je, že nebýt Rusů, tak by nás Němci vyhladili. Ale kvůli Rusům jsme kus života prožili v nesvobodě, jako okupovaná země. No, a tenhle historický mix vděčnosti a nenávisti, ten vzal za své s tím, jak vymřela generace pamětníků Mnichovské zrady, 2. světové války, a myslím, že mladší generace si už vůči Rusům osvojila, nebo ty generace si osvojily pouze takový většinový despekt. Řekl bych až nenávist. No, a to instinktivní vymezování se vůči Rusku se vlastně stalo součástí západní identity, ke které my se hlásíme. To znamená válka na Ukrajině se pak pro ty protiruské politické reprezentace v západní Evropě stala nějakou příležitostí užít si té nenávisti, toho nepřátelství dosyta. To znamená, že všechny ty diplomatické, ekonomické, ale také kulturní vztahy s Ruskem, jsou, řekl bych, v troskách a řekl bych,

že ta situace je taková symetrická, ta nevraživost je už, řekl bych vzájemná.

Martina: Ty jsi, řekla bych velice zajímavě, popsal tu rozpolcenost ve vztahu k Rusku, třeba našich spoluobčanů, ale postřehl jsi také v současném trendu ve zpravodajství, v informování o historii, že vlastně najednou začíná být tak trochu upozadována role Ruska vůbec jako osvoboditele. Jeden můj kolega to dokonce oglosoval, že se obává, že se brzy z televizních novin dozví, že Němci nás osvobodili tím, že prohráli válku.

Ivan Hoffman: No, tak já bych řekl, že to přepisování historie je, řekl bych, normální věc, že každá generace potřebuje si tu minulost napsat znovu. Mám takovou zkušenost i z rodiny. Můj otec byl historik, zabýval se moderními dějinami Maďarska, Polska a Jugoslávie, a za jeho krátké kariéry historika se ta historie přepsala dvakrát. Nakonec skončil jako revizionista, jako člověk přepisující dějiny. To znamená, že myslím, že to se běžně děje, ale určující asi pro tu změnu pohledu na historii je, že doopravdy Západ se nad Rusko tak dlouho povyšoval, řekl bych Ruskem pohrdal a Rusku nedůvěřoval. My prostě jsme Rusům nevěřili a při každé příležitosti jsme se pokoušeli je oslabit, poškodit anebo alespoň ponížit, no ale v jedné chvíli těm Rusům došlo, že oni pro nás nikdy nebudou rovnocenným partnerem, že nám o partnerství ani nejde, že je doopravdy chceme jenom porazit. No, a ono jim to trvalo sice dlouho, ale nakonec se smířili s tím, že usilovat o nějaké pragmatické vztahy je ztráta času, že se před Západem, to znamená před námi, mají mít na pozoru, a partnery že si musí hledat jinde. Neboť vnučovat se nám nikam nevede. No, a tak jsme se dobrali k té situaci, ve které jsme dnes, kdy doopravdy my je nemáme rádi, ale oni nás taky. Já se tedy obávám, že to bude prostě trvat generace, jestli vůbec má opět vzniknout nějaká vzájemná důvěra, protože ani jedna strana o tu důvěru momentálně nestojí, takže jsme, řekl bych, v takové velmi nepříjemné situaci, a já nevím, jestli vůbec můžeme ještě o nějakou diplomacii v tomto vztahu doufat, anebo jestli se jí můžeme dočkat.

Martina: No, uvidíme. Nicméně v tom, co ty jsi mi říkal o tatínkovi a revizionismu, asi platí onen bonmot, že budoucnost je jistá, jen minulost se stále proměňuje.

Ivan Hoffman: To je přesné, ano.

Po tom dlouhém období míru, demokracie a jenom vzájemného obchodování a byznysu se do politiky dostali strašně nekvalitní lidé

Martina: V tomto případě ale ani ta budoucnost není jistá. Ty jsi řekl: „Zda vůbec můžeme doufat v diplomacii.“ No, já si neumím představit, že by to šlo bez ní. Zatím si to v tuto chvíli skutečně neumím představit, jak lze jednat se zemí, která má takový jaderný arzenál, jinak než diplomaticky, a jinak než se prostě pokoušet nějak dohodnout. Máš přeci jen nějakou vizi, jaké dopady celý tento konflikt bude mít pro Rusko, Ukrajinu, Západ, pro nás?

Ivan Hoffman: Mně je nejvíc líto těch Ukrajinců, kteří dostali vlastně takovou nabídku od Rusů, že když budou neutrální, tak je nějakým způsobem nechají, ale Západ jim slíbil, že se o ně postará, a mám pocit, že nám uvěřili a že na to nakonec doplácejí nejvíc právě oni, protože my se na to takhle díváme z dálky, ale oni tam doopravdy umírají. A oni umírají Ukrajinci, umírají Rusové a je to... hodně lidí to vnímá jako válku zástupnou, kdy oni nakonec tedy doopravdy jsou, myslím vzájemně zneprátení, ale nemá to prostě žádný dobrý konec. To znamená ... jedna věc je takové to cynické tvrzení, že je to válka Ruska s Amerikou do posledního Ukrajince a že to vlastně tedy znamená, že dokud se tam doopravdy nevyhubí obrovské množství lidí, tak to bude pokračovat.

Ale to je scénář nelidský, to je prostě něco, co se nám nemůže zamlouvat, anebo normálnímu člověku se nemůže zamlouvat, a proto vlastně doufáme stále, že může zvítězit nějaký zdravý rozum, a my si samozřejmě vzpomínáme na to období, kdy úspěšně fungovalo mezi velmocemi odstrašování. Kdy se

lidi báli toho, že ten jaderný arzenál je tak silný, že je schopen Zemi několikrát vyhubit. Nepříjemné je, že mezitím samozřejmě pokrok směřuje dál, a dneska jsou zbraně, které nezničí celou planetu, které mohou uškodit jenom lokálně. Ale když říkám jenom, tak to je úplně strašné slovo. To znamená, mám pocit, že trochu ten moment jaderného odstrašení v dnešní době přestává fungovat.

Pak je druhý nepříjemný moment, a to, že úroveň politické reprezentace také klesá. Dneska po dlouhém období míru, demokracie a jenom vzájemného obchodování a byznysu se do politiky dostali strašně nekvalitní lidé, a to platí o všech těch zemích a je to vlastně takové pravidlo, že demokracie plodí tyhle slabé lídry, a ti silní se rodí až v konfliktních obdobích, kdy je jich zapotřebí. No, a když tohle si člověk vezme, tak to je doopravdy těžké pohlížet do budoucna s nějakou nadějí. Ale ta naděje, mám pocit, vždycky nějaká je, ale je spíše duchovní, spirituální, kdy člověk věří v něco dobrého, co je nad námi a co nás nakonec ovládne v těch těžkých chvílích, ale asi to nejsou političtí lídři.

Martina: Takže Ivan Hoffman doporučuje do nového roku zostrtit počet modliteb.

Ivan Hoffman: Určitě nikdy neuškodí, ano.

Covid obrátil svět vzhůru nohama a byli jsme nejen svědky, ale i přímými účastníky globálního příběhu, ve kterém společně s tím virem mutovala pravda

Martina: Ivane, co v každém případě válka na Ukrajině už přinesla v obrazném pojetí i vlastně skutečném, je, že jí okamžitě ze dne na den vyklidil mediální pole virus covidu. Zdálo se to prakticky nemožné, a vlastně dlouhou dobu jsem si i říkala, že to třeba těm hlavním zprávám a těm nejruznějším zpravodajským serverům bude až takové divné, že prostě tam ten covid ještě přece dají, když předchozí den, ještě 23., to byl highlight, a najednou nebyl. Řekni mi, co si myslíš tady o tomto jevu? I co to udělalo s tebou jako komentátorem?

Ivan Hoffman: Tak u toho patogenu platí, že on nám obrátil doopravdy svět vzhůru nohama, a já mám pocit, že jsme byli svědky, ale současně i přímými účastníky globálního příběhu, ve kterém společně s tím koronavirem mutovala pravda. Ze začátku jsme se všichni strašně vyděsili a uvěřili jsme tomu prvotnímu vysvětlení, že došlo k přenosu viru z netopýra na člověka s důsledky, které jsou nepředvídatelné, a hrozí nám naprostá apokalypsa. No a potom, jak jsme žili s tím patogenem nějakou dobu a dodržovali vzorně různá bezpečnostní opatření, nosili roušky, myli si ruce a tak dál... Tak jsme samozřejmě poslouchali, protože nejsme doktoři, tak nasloucháme expertům. No, a ti experti se ale poměrně brzy začali v názorech na ten virus lišit. No, a ukázalo se, že někteří z nich, někteří ti badatelé, kteří se hodně dívali do mikroskopu, si začali klást otázku nejenom co máme dělat, ale jak to přišlo. Co se vlastně stalo?

No, a to byl ten moment, kdy jsem si poprvé říkal, tak minimálně tady je něco divného, a to bylo z jara 2020, kdy si ti, co studovali covid pod mikroskopem, tak si dovolili poznamenat, že to, co vidí v tom mikroskopu, rozhodně nevypadá jako něco, co mohlo vzniknout v přírodě samo od sebe. No, a ti v té chvíli platili za takové dezinformátory, za lidi, kteří nabourávají tu skutečnou pravdu o příčině. No, a tu pravdu měly pro sebe zarezervovanou velké mediální autority a světové organizace. WHO a lidé, kterým i bez mikroskopu bylo jasné, že všemu na vině je tedy ta polévka z čínského netopýra a nemyté ruce. No, a to se vlastně všechno v takovém tom modu řešilo až do nějakého... přesné konkrétní datum je 25. května 2021. Tehdy ještě, když se napsalo na Facebook, že SARS je covid umělého původu, tak člověk riskoval, že bude smazán, nejen jako příspěvek, ale bude mu zablokován celý účet, neboť šíří strašnou nepravdu. O den později bylo všechno v nejlepším pořádku, protože Facebook zaktualizoval svůj seznam zavádějících tvrzení, a bylo to proto, že

26. května sdělil americký prezident Biden, že nařídil zpravodajským službám zdvojnásobit úsilí při pátrání po původu nového koronaviru s tím, že nevyločil možnost, že vznikl v laboratoři. No, a tahle změna ze dne na den, z 25. na 26. května, to je jako s tím Nohavicou: Počkáme, až co řekne pan prezident USA. Tak to úplně změnilo situaci, a od té doby se už smí pochybovat. Už se hovoří o více variantách. No, a současně se už smí dneska i hovořit o tom, jestli vakcíny, které byly použity, skutečně pomáhaly, jaký byl jejich vliv, jestli se dá prostě říct, že bránily tomu šíření covidu. Do jaké míry chránily člověka před nemocí a tak dál. Dneska už se o mnoha těch věcech dá diskutovat a hovořit, ale musím říct, že ta epidemie, když přišla na samém začátku, tak bych řekl, že jsme těžko mohli zareagovat jinak, než jak jsme zareagovali. V té celosvětové reakci byl takový princip předběžné opatrnosti, ale to neznamena, že teď, když už se tomu připisuje význam daleko menší, už se toho tolik nebojíme, že na to zapomeneme. Měli bychom to velmi pečlivě celé prozkoumat. Zjistit, co se stalo. Co se stalo medicínsky, co se stalo v médiích.

Martina: Ale to by k tomu musela ... K tomu by musel být vůle, promiň, že tě přerušuji.

Ivan Hoffman: Přesně, měla by být. Měla by k tomu být vůle.

Pravda to má vlastně těžké, protože kromě cenzury ji ohrožuje stejnou měrou i autocenzura, protože ne každý má nervy a odvalu riskovat konflikty s fanatiky posedlými svojí pravdou

Martina: A ty jsi řekl - a pak už se smělo pochybovat. No, smělo se pochybovat o tom, zdali je ten virus přírodního původu, nebo zdali vznikl v laboratoři. Ale zase se pak nesmělo pochybovat o jednotlivých vakcínách, a teď už se zase nesmí pochybovat o jiných věcech. Ty, jako komentátor, jak se vlastně srovnáváš s tím, že neustále ti někdo diktuje poslední roky, o čem smíš přemýšlet, a které myšlenkou jsou už předem vytčeny před závorkou jakožto špatné, nemocné, zavádějící, ošklivé?

Ivan Hoffman: No, tak je na to jeden bonmot. A to je, že - to je ta otázka klasická - jaký je rozdíl mezi dezinformací a pravdou - a na to je odpověď, půl roku. Člověk ve chvíli, když probíhá nějaká kampaň - a já to zažívám dost často - a všichni jsou sjednoceni v nějakém velice silném názoru, já mám takovou tendenci spíš se držet zpátky, být skeptický. Nepřidat se okamžitě hned k tomu hlavnímu proudu, protože vím, že někdy ty situace se časem změň. Ale z druhé strany máš pravdu, že člověk, který se vlastně ozve dřív, než je na to vhodná doba, tak má s tím problémy. Jde proti proudu, ty reakce nejsou většinou příznivé, a proto vlastně existuje. Pravda to má vlastně těžké, protože kromě cenzury ho ohrožuje stejnou měrou i autocenzura, protože ne každý má nervy a odvahu riskovat konflikty s lidmi silných názorů, někdy rovnou s fanatiky, kteří prostě jsou úplně posedlí tou svojí pravdou. To znamená, musí to tak nějak vyvažovat. Člověk nemůže v některých situacích doopravdy naplno říct to, co si myslí, když je to v úplném rozporu s tím hlavním proudem, a nejenom proto, že by se bál, ale ono to ani nefunguje. Jo, čili člověk, když říká lidem, kteří mají silné názory a jasné vidění světa, něco, co je úplně jinak, tak ani jim to nemůže a ani sobě....

Martina: A s tím jsi se smířil?

Ivan Hoffman: Není to jednoduché.

Martina: Smířil jsi se s tím?

Ivan Hoffman: Co a kdy lze říct?

Martina: Ano, co a kdy lze říct. Samozřejmě to je také, můžeme tomu říkat strategie. Můžeme tomu říkat předběžná opatrnost, ale můžeme tomu také říkat stání při zdi, a jak ty jsi použil slovo

autocenzura. Smířil jsi se s tím?

Ivan Hoffman: No, tak člověk proti autocenzuře bojuje vlastně celý život, protože nechce mít nepříjemnosti, ale z druhé strany ho něco nutí, aby prostě, když si něco myslí, aby to prostě řekl, no. Tak já mám jedno štěstí, že pamatuji ještě tu dobu před listopadem 89, kdy říct, co si člověk myslí, co bylo v rozporu s tou oficiální pravdou, co bylo vlastně proti režimu, no tak za to mohl být člověk velmi nepříjemně postižen. A já si někdy říkám, když tehdy jsem v sobě tedy tu odvalu vyhrabal a našel, takže bych byl velice trapný, kdybych dnes, prostě jak to říkáš, se držel při zdi a mlčel k věcem, které jsou špatné anebo se kterými nesouhlasím.

Martina: Samo o sobě ale je už vypovídající, že na otázku, kterou jsem ti položila o tom, jak se cítíš, když o něčem komentuješ, jsi vytáhl srovnání s dobou před rokem 89.

Ivan Hoffman: No, to bohužel. Nemělo by to tak být, ale cítíš, že ta doba je taková nějaká divná, že doopravdy někdy přemýšlíme o tom, než něco řekneme. Nejde jenom o to, že by člověk neřekl něco, co od sebe nechce slyšet, ale i zohledňuje tu atmosféru, do které mluví. No, a není to vždycky tak jednoznačné.

České předsednictví EU? Prudce se nám snížila životní úroveň, byli jsme fakticky zavlčeni do cizí války, a navíc jsme aktivně asistovali ekonomické sebevraždě unie.

Martina: V minulém roce Česká republika předsedala Evropské unii. Jak se díváš na toto naše působení? Myslíš, že máme takovou karmu, že když předsedáme Evropské unii, tak je vždy nějaká krize? Za Mirka Topolánka to byla také ukrajinská energetická krize, kterou jsme tehdy, řekla bych, poměrně důstojně zvládli. A pak jsme se střelili do vlastní nohy, když byla této vládě vyslovena nedůvěra. Jak vnímáš naše loňské působení?

Ivan Hoffman: Tak, začal bych tím, že nás současný premiér se už průběžně pochválil, jak jsme to perfektně zvládli a jak je všechno fajn. Nicméně já si nemyslím, že bychom, ať už my anebo díky nám celoevropská unie z toho českého předsednictví měli nějaký velký užitek. Podstatné je, že za tohoto předsednictví se nám prudce snížila životní úroveň. Byli jsme fakticky zavlčeni do cizí války, a navíc jsme aktivně asistovali ekonomické sebevraždě Evropské unie, pokud jde o akceleraci toho, čemu se říká Green Deal, a já tomu říkám zelený byznys. To znamená, že těch nepříznivých věcí, které provázely to předsednictví, je hodně a můžeme si dávat otázku: Jestli ta země, která momentálně předsedá na půl roku Evropské unii, s tím může něco udělat? Nemůže. Jaký je její vliv, jaká je reálná šance proti těm hlavním hráčům, kteří za všech okolností, ať už předsedá kdokoli, jsou takovým lídry toho společenství kvůli ekonomické síle, kvůli množství občanů, voličů? Především tedy se jedná o Německo, o Francii, ale především je to ta Evropa původní západní, ke které my jsme se přidali, a řekl bych, že stále v ní hrajeme takové druhé housle. A je otázka, jestli to může být jinak. To znamená – já bych to naše předsednictví nepřeceňoval. Řekl bych, že asi jsme neudělali žádnou velkou ostudu. Ale ovlivnit ten vývoj jsme příliš nemohli, a řekl bych, že dokonce jsme měli v tomto období smůlu, protože ta vláda, která se soustřeďuje na zahraniční politiku, zahraniční agendu, tak jako kdyby si nenašla příliš času zabývat se vlastními občany, vlastními problémy, problémy své vlastní země. Takže bychom byli potřebovali vedle té unijní vlády ještě nějakou, která by řešila naše domácí problémy alespoň trochu profesionálně, což se bohužel tedy nestalo.

Martina: Myslíš si, že tedy to stojí vůbec za řeč, předsednictví Evropské unie? Není to trochu jako když na základní škole se to točilo a vždycky jednou za měsíc na tebe vyšlo, že mažeš tabuli nebo že jsi nástěnkář?

Ivan Hoffman: No, já bych řekl, že to je strašně přesný postřeh, to si zapamatuji. To až někdy nebudu mít žádnou reakci, tak to použiji.

Martina: Půjču ti copyright.

Ivan Hoffman: Tak jo. Ono je to doopravdy těžké. My jsme konfrontováni s tím, že ty politické elity mají dvě vlastnosti. Za prvé jsou, řekl bych, velmi málo schopné, málo kompetentní. Prostě jsou neschopní. A za druhé jsou bezmocní. Prostě ten systém je nastavený tak, že i kdybychom měli velice schopné politiky, tak v té celkové konstelaci toho systému, tak jak on funguje, tak by příliš mnoho toho nezmohli. To znamená, že to je ten důvod, že v evropských volbách my si zvolíme lidi, kteří mají určovat chod Evropské unie. Ale ti pak většinou, i když mají nějaké dobré nápady, tak je nemůžou vůbec realizovat, ten systém to prostě odblokuje, znemožní, takže vlastně z jedné strany my volíme, chodíme k volbám, vybíráme si prostě tu reprezentaci a ona pak je, jak říkám, bezmocná a málo kompetentní. To znamená, když z tohoto pohledu se potom podíváme na celé to fungování Evropské unie, tak ono není o moc lepší a kompetentnější, než je fungování jednotlivých států anebo jednotlivých regionů. To znamená, je doopravdy jedno, kdo to má, kdo tu tabuli maže.

Martina: Ty jsi řekl jednu pro mě důležitou větu, že jsme byli vtaženi do války na Ukrajině. A tady tě musím chytit za slovo. Kdo nás do ní vtáhl?

Ivan Hoffman: No, já si myslím, že naši politici, protože ta potřeba zvolit stranu, podle mě, vůbec není automatická. My vidíme, že v tom komplikovaném světě existují země, které se sdružují do různých mocenských paktů. Většinou v naději, že to zvýší jejich bezpečnost, ale když se podíváme, tak úplně nejbezpečnější jsou země, které si nezvolí stranu, které jsou, které zvolí neutralitu a snaží se vycházet pragmaticky, ne vždycky přátelsky, ale pragmaticky se všemi, a hledat prostě pokaždé nějaký nekonfrontační přístup. No, a to, že tato možnost existuje, že takové země jsou, že vidíme, že je možné být neutrální jako je Švýcarsko, jako je Rakousko, tak si myslím, že to jsou vlastně takové důvody, proč pochybovat o tom, jestli věci musí být tak, jak jsou. My jsme nemuseli zvolit stranu, my jsme mohli apelovat na všechny strany konfliktu.

Martina: Pomáhat.

Ivan Hoffman: ...aby se zdržely násilí a pomáhat.

Martina: Pomáhat potřebným, ano, v tu chvíli.

Ivan Hoffman: To je možné vždycky, to je i potřebné vždycky. Ale jestli pomoc je to, že přiléváme olej do ohně, a posíláme zbraně, to už si jistý nejsem. Spíš si myslím, že ne, že když někam člověk posílá zbraně, tak může si být jistý, že někdo prostě použitím těch zbraní prostě přijde o život, a na tom není nic hezkého.

Nikomu se nechce jít do nějaké konfrontace, navíc to nemáme v povaze. Jestli přijde revoluce, tak bude spíš v rukavičkách, a nebude se střílet.

Martina: Ivane Hoffmane, stále častěji okolo sebe můžeme slyšet nespokojené reptání lidí, že čím víc se staráme o všechny kolem, tím méně se staráme o své vlastní lidi, tím méně se staráme o svoji ekonomickou kondici. Zdražování energií, energetická krize, to všechno nepředpovídá dobrou prosperitu a budoucnost. Proto jsme také v loňském roce asi zažili několik protivládních protestů. Ty ale vlastně vyzněly do ztracena. Jak to na tebe působilo, co sis z toho vyvodil?

Ivan Hoffman: Z jedné strany je samozřejmě dobré, že lidé prostě pozvednou hlas a že se sejdou a demonstrují nespokojenost s něčím, pokud tedy jsou nespokojeni. Z druhé strany ta atmosféra

zřejmě ještě není taková, aby to vedlo k nějaké zásadní změně politiky, anebo dokonce systému anebo změně té politické garnitury. To jsme viděli, a já to přičítám tomu, že společnost je doopravdy rozdělená půl na půl. Ona je rozdělena na lidi, kteří se obávají toho, co se děje, a na lidi, kteří prostě doufají anebo předstírají, že se nebojí, a věří v to, že to nějak překonají, že se stane něco, co ten proces, kdy se řítíme do propasti, se nějak zastaví, a nakonec v ní neskončíme.

Ono stále máme v hlavě takové to, že se nekupuje střecha na dům, který ještě nehořel, a když je do deště ještě daleko, tak se nestahují kalhoty, a tak dál. Já mám takové přísloví. A my věříme, že se prostě ještě něco může stát pozitivního, a ten proces se může ještě zvrátit. To znamená: Nikomu se nechce jít do nějaké konfrontace. Navíc myslím, my to ani nemáme v povaze, jo? Je možné, že nakonec ta společnost nemůže jít vpřed evolucí, že musí nakonec dojít ke změně toho systému, aby se věci pohnuly a mohly napravit. Ale i kdyby se to stalo, a nakonec bychom byli odsouzeni k revoluci místo evoluce, tak v těch našich českých, moravských, slezských podmínkách by to znovu byla taková revoluce, řekl bych v rukavičkách, elegantní, bez nějakého násilí, protože tomu prostě... jsme už takoví. To znamená, já myslím, že dojde k revoluci, ale že se nebude střílet.

Martina: No, ty jsi velký znalec slovenského prostředí, a tam koncem roku padla vláda. Tam už zkrátka ta situace navřela a došla do tohoto stádia. Myslíš si, že i Českou republiku čeká podobný scénář?

Ivan Hoffman: Asi úplně ne, protože na Slovensku, samozřejmě k tomu pádu vlády byla spousta velmi praktických, pragmatických důvodů. Spousta věcí je tam ekonomicky a jinak v nepořádku, ale hlavním důvodem pádu té vlády byly politické pletichy. Ta politika vygenerovala takové vyřizování si účtů mezi lidmi, kteří bojují o moc. No, a ty všechny objektivní důvody, které se uvádějí, jsou, řekl bych, zástupné. Ti, co kritizují, ti většinou sami nemají řešení, jak věci řešit jinak. Takže se tak nějak mlátí prázdná sláma, jde jenom o to, kdo za to mlácení prázdné slámy momentálně bere peníze. Takže ty krize jsou si podobné, ale ty důvody na Slovensku jsou pro pád vlády jiné. Tady u nás vláda pětikoalice, zdá se, že drží pohromadě. Máme tam kapry, kteří si nevypustí rybník sami od sebe. Nemají k tomu důvod. Tady se zatím ty strany u nás nerozpádají v přímém přenosu jako na Slovensku. Poslanci nepřecházejí z jednoho klubu do druhého anebo neodcházejí z těch svých klubů. A taky se vzájemně, ti politici u nás, nevydírají tím, že pokud tamto, tak my toto, a to znamená, že tady, řekl bych, ta situace je klidnější. Jiná věc je, jestli máme být z toho nadšení.

Martina: Ivane Hoffmane, mě baví tvůj optimismus. Toho v současné době není nikdy dost. Těch otázek, které bych na tebe měla, je ještě mnoho, ale pro dnešek se rozloučím. Uklidňuje mě jen to, že se budeme takto slýchat pravidelně. Ale přesto ti řeknu ještě jednu otázku na závěr: V Harrym Potterovi dostává jeden z vedlejších hrdinů Neville Longbottom body od Brumbála. A on mu říká, že je dostává za to, že je těžké postavit se svým nepřátelům, ale ještě těžší je postavit se někdy svým přátelům. Společnost je rozdělená, už ses musel postavit svým přátelům?

Ivan Hoffman: Tak, když o tom přemýšlím, možná ano. Jsou lidé, kteří mi v minulosti byli blízcí a jejichž postoje mě dnes vlastně překvapují anebo jim moc nerozumím, ale není to tak dramatické. Já mám takový pocit, že ještě stále není překročena taková ta hranice, kdy by lidi nenašli společnou řeč. Jsou některé věci, o kterých se člověk s lidmi blízkými nebaví, protože ví, že by to nedopadlo dobře. A navíc je spousta takových věcí, o kterých se s nimi bavit může a ve kterých se s nimi shodne a kdy nacházejí nějaký optimismus a světlo na konci tunelu. My nejsme odkázáni k tomu, abychom se tady vyvražдили a znectili a přestali se spolu bavit. Takže až tak na tom špatně nejsme.

Martina: To je dobře a já slibuji, myslím i za tebe, našim posluchačům, že my dva spolu se snad nikdy o počasí bavit nebudeme.

Ivan Hoffman: To nehrozí, ano to je pravda.

Martina: Ivane, dobrý rok. Přeji ti hezké pondělky s Ivanem Hoffmanem na Rádiu Universum, a těším se na naše další setkání.

Ivan Hoffman: Jasně. Měj se hezky, a také zdravím naše posluchače.

ZDROJ: Rádio Universum